

August Lešnik
**SLAĐANA
MIHAJLOVIĆ
(2011): POLITIČNO
VODENJE ZA NOVE
GENERACIJE.
NOVA GORICA:
ZALOŽBA EDUCA**

293-295

UNIVERZA V LJUBLJANI
FILOZOFSKA FAKULTETA
ODDELEK ZA SOCIOLOGIJO
AŠKERČEVA 2
SI-1000 LJUBLJANA
E-MAIL: AVGUST.LESNIK@FF.UNI-LJ.SI

Knjiga *Politično vodenje za nove generacije* sociologinje dr. Slađane Mihajlović prihaja med bralstvo v ‚pravem‘ času; na eni strani se soočamo (posplošeno rečeno) s krizo vodenja naše države, če imamo v vidu težave izvršne in zakonodajne veje oblasti, hkrati pa vstopamo v predvolilno obdobje. Pričujoča študija je prvenstveno namenjena strokovni javnosti, ki se ukvarja z vprašanji učinkovitega (političnega) vodenja, hkrati pa so ugotovitve in predstavitve problematike v tej monografiji obravnavane na način, ki bo razumljiv tudi zainteresirani javnosti, še posebej novi/mlajši generaciji, ki vstopa na politično prizorišče.

Izhodiščna in hkrati relevantna avtoričina ugotovitev je, da je *vodenje* proces, ki ga obravnavajo mnoge družboslovne discipline (od sociologije, psihologije, politologije, edukacijskih ved, do ekonomije in managementa); povezano je tako z značilnostmi

skupinske strukture kot z drugimi procesi v skupini. Vodenje je hkrati neločljivo od pojma *vodje* in njegovih osebnostnih značilnosti. Potemtakem na (ne)učinkovitost procesa vodenja vplivajo raznovrstni osebnostni, socialni in vedenjski dejavniki ter vodstveni stili (demokratski, avtoritarni, ‚laissez-faire‘ ter različne kombinacije elementov teh); gre za značilnosti, ki predstavljajo središčna vprašanja v zvezi s funkcioniranjem različnih skupin: od družine, šole in delovnih organizacij, do družbenih gibanj, političnih institucij in političnih sistemov.

Vprašanje vodstvenih stilov se namreč zastavlja – gledano z družbenega oziroma zgodovinsko-razvojnega vidika – kot vprašanje demokratičnosti oziroma nedemokratičnosti različnih socialnih skupin, socialnih gibanj, političnih institucij in političnih sistemov. Vprašanje še zdaleč ni akademsko, poudarja avtorica, saj je zgodovinska praksa 20. stoletja dokazala, da se je (politična) avtoritarnost nemalokrat sprevrgla v različne oblike in zvrsti totalitarnih režimov, kjer je bila osebnost vodje hkrati predstavljena kot njen kult. Avtoričino stališče je, da demokratične družbe in sodobne stopnje tehnološkega razvoja (na prehodu v 21. stoletje) od vodje zahtevajo novim situacijam prilagojene osebnostne značilnosti, spretnosti ter zmožnosti oziroma kompetence. Pri pojmu demokratičnosti ne gre – kot poudarja – za idealni tip, ampak za prevladujočo dinamiko odnosov v določeni družbi, kajti tudi v današnji prevladujoči demokratični družbi še obstajajo segmenti avtoritarne/dogmatske zavesti, kar posledično pomeni, da se elementi demokratične klime nemalokrat prepletajo z nedemokratičnimi. Prvenstveni cilj študije dr. S. Mihajlović je (bil) odgovoriti oziroma preveriti ključno hipotezo/vprašanje: Kako opredeliti učinkovito politično vodenje, kaj je zanj potrebno, kako in zakaj ga oblikovati kot samostojni subjekt? Hipoteza hkrati izraža tudi prepričanje, da je možno »politično vodenje« – z integracijo socioloških in socialnopsiholoških pristopov – oblikovati kot posebno raziskovalno (znanstveno) področje. V prid temu je (bila) študija metodološko in vsebinsko zasnovana ter izvedena tako na teoretski kot empirični ravni, kajti – kot avtorica pravilno argumentira – izključno teoretsko razpravljanje se zdi brezplodno, saj brez izkustva razprave preprosto ni mogoče nadgraditi. Oba dela se

potemtakem med seboj prepletata, tako da empirični del pomaga teoretskemu potrjevati oziroma zavračati ugotovitve in zaključke, teorija pa daje smisel izkustvu.

V prvem, teoretičnem delu je avtorica v šestih poglavjih uspešno povezala sociološke in socialnopsihološke pristope k širši problematiki vodenja (teorije vodenja, vpliv različnih dejavnikov na /politično/ vodenje, klasifikacijo /političnih/ voditeljev) ter prepričljivo dokazala, da je proces vodenja povezan s socialno klimo, kulturo, samopodobo, osebnostnimi značilnostmi, vrednotami, pa tudi z različnimi vodstvenimi stili, ki hkrati odražajo stopnjo (ne)demokratičnosti različnih družbenih skupin in gibanj ter političnih institucij in sistemov. V tem kontekstu je analizirala avtoritarni in demokratični stil vodenja, ki ga ne obravnava z vidika t. i. ‚čistih tipov‘, temveč z vidika prototipičnega modela vodenja. Koncepti, stili, metode in strategije vodenja so potemtakem predstavljeni z različnih kontekstualnih vidikov: zgodovinsko-razvojnih, ekonomskih, političnih, socialnih, kulturnih, pa tudi z vidika ‚nacionalnih‘ vprašanj, narodne identitete in nacionalnih stereotipov, ki so bili metodološko potrjeni tudi v empirični analizi.

Drugi, empirični del predstavlja teoretično utemeljevanje raziskovalnih izhodišč oziroma preučevanje odnosa mlade generacije do osrednjega raziskovalnega problemskega trikotnika vodenja, ki ga predstavljajo reprezentativni vodstveni stili, osebnostne lastnosti vodje in socialno vrednotne orientacije/reprezentacije. Na podlagi opravljene raziskave – v kateri je s količinskimi in kakovostnimi metodološkimi pristopi primerjala ciljne skupine študentk/študentov različnih fakultet (kot potencialnih bodočih ‚voditeljev/voditeljic‘ na najrazličnejših družbenih/političnih področjih) – zaključuje, da delovanje oziroma družbene razmere v današnjem času nesporno zahtevajo demokratičnega voditelja/voditeljico, ki poskuša z demokratičnimi prijemi omogočiti večjo svobodo in vključevanje vseh pri sprejemanju odločitev v dobrobit države ter državljanek in državljanov; še posebno, ker je sodobna demokracija – v primerjavi s praksami dosedanjih političnih sistemov – kompleksnejša ter za državljanke in državljanke zahtevnejša oblika političnega odločanja. In prav v tem je aktualnost pričujoče monografije.

Pričujoča knjiga je nedvomno dragocen kamenček v obsežnem mozaiku raziskovalnih možnosti, ki jih ponuja preučevanje učinkovitega vodenja. Njena odlika je, da nam dobljeni in predstavljeni rezultati – na uvodoma zastavljene relevantne hipoteze – ponujajo celosten vpogled na problematiko vodenja, voditeljev, stilov vodenja in osebnostne lastnosti voditeljev skozi socialne reprezentacije (klima v družini, lastni stil vodenja, lastni življenjski stil, vodstveni stil v slovenskem gospodarstvu in zaznava ‚pravičnosti do sveta‘). V tem kontekstu ne gre prezreti, da je raziskava S. Mihajlović ena izmed redkih v slovenskem raziskovalnem prostoru, ki se je tako analitično lotila problematike odnosa do managementa in percepcij njegovega odnosa z izbranim aspektom samoznave ter z izbranimi socialno-vrednotnimi orientacijami.